SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 236. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 11, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 11-го ГРУДНЯ 1993. Ч. 236. РІК С.

УКРАЇНА ГОТУЄТЬСЯ ДО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ В ЕКОНОМІЦІ

Київ (УНІАР). — Тут 7—8-го грудня різку критику на адресу керівництва України висловили деякі політичні партії, громадські об'єднання та профспілкові організації, у зв'язку з останнім підвищенням цін.

Як уже інформовано, 6-го грудня в Україні фактично цілком відпущені ціни і представники влади заявили, що припиняються будь-які дотації для сільського господарства та інших галузей народного господарства. Щодо підвищення цін, то українські керівники вважають, що без цього обійтися не можна, оскільки найближчим часом нафту і газ Україна купуватиме за світовими цінами. Уряд встановив граничний рівень цін на 40 відсотків виробництва. Ціни визначають державні адміністрації на місцях, а Уряд встановив межу рентабельности тільки на хліб, борошно і дитяче харчування. Відтепер, заявили керівники Уряду, в Україні панує ринок, однак здійснюватиметься контроля, щоб не зростали ціни безпідставно.

Минулого тижня телеграмою, підписаною Президентом Кравчуком, Юхимом Зв'ягільським та головою Національного Банку України Віктором Ющенком, всім українським банкам заборонено видавати будь-які кредити як приватним, так і юридичним особам. Це зупинило ділову активність і викликало гострі протести тих, які від цього потерпіли. Підприємці вимагають резиґнації Президента і Уряду. Керівники незалежних профспілок заявили, що влада не вжила достатніх заходів для соціяльонго захисту населення і таким чином продовжує „ґеноцид проти власного народу". Лідер Солідарних Профспілок Олександер Шейнік на засіданні Національної Ради Соціяльного Партнерства звинуватив Уряд у тому, що він не може оволодіти ситуацією в Україні. „Президент України Леонід Кравчук повинен нести відповідальність за дезорієнтацію Уряду. Аналогічну політику провадить у Верховній Раді її спікер Іван Плющ", — заявив Шейнік. Керівник Вільних Профспілок Олександер Мриль запропонував, замість обговорювати ситуацію після підвищення цін, підтвердити вимоги Вільних Профспілок про індексацію заробітної платні. Мриль також повідомив, що Вільні Профспілки готуються до крайового страйку.

Проросійські та прокомуністичні організації Криму, Донбасу і Харківщини почали вимагати негайного входу до економічного союзу і рубльової зони, а також виступу українських керівників на телевізії з поясненнями. Та Президент Кравчук і І. Плющ у цей час перебували за кордоном. І саме в час їхньої відсутности з'явилися чутки, що керівництво Кабінету Міністрів ухвалило рішення про введення в Україні надзвичайного стану: запровадження реґульованих цін, націоналізація комерційних банків, поновлення жорстокої державної контролі над виробництвом, припинення діяльности партій, заборона на проведення страйків і мітинґів.

Повідомлялося також про зустріч міністрів економіки, фінансів і керівництва Міністерства Оборони України, на якій обговорювано питання про введення карткової системи, мобілізацію комерційних та інших структур для закупу енерґоносіїв. Є чутки, що передбачається припинення праці одного з найбільших комбінатів друку „Преса України" і припинення випуску газет: „Урядовий Кур'єр", „Демократична Україна", „Правда України", „Сільські Вісті", „Робітнича Газета", „Незалежність", „Молодь України", а також журналів і іншої друкованої продукції. Офіційна причина — гострий брак електроенергії.

В УКРАЇНІ СТВОРИЛОСЯ ПОЛІТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ „НОВА ХВИЛЯ"

Львів (ПБ УНС). — Тут створено нове політичне об'єднання „Нова Хвиля". Ця організація є виборчим позапартійним об'єднанням фахівців, куди входять кваліфіковані юристи, економісти та професійні політики.

Мета організації — включення до політичної діяльности фахівців, які сьогодні не хочуть вступати до існуючих політичних партій. Засновники „Нової Хвилі" прагнуть створити центристський бльок кандидатів у народні депутати, які своїми моральними якостями, знаннями, вмінням в даний час найбільшою мірою відповідають потребам праці у новому парляменті України.

В ідеалі, цей бльок мав би об'єднати представників Руху, УРП, інших центристських партій та безпартійних і не тільки провести своїх кандидатів у парлямент, але й утворити дієздатну коаліцію для зформування владних структур на обласному та місцевому рівнях Львівщини. Однак, процес переговорів з Рухом та УРП ще не приніс бажаних результатів. На сьогодні вони задеклярували свої окремі списки кандидатів на всі виборчі округи. Проте, „Нова Хвиля" і надалі ставить собі за мету формування дієздатного парляменту, а не міжпартійну боротьбу, і тому готова до співпраці з демократичними силами Львівщини.

Людей, які належать до „Нової Хвилі" об'єднують наступні політичні принципи: незалежна і неподільна Україна; сильна демократична влада; негайні економічні реформи; соціяльний захист населення; державне сприяння розвитку української культури.

Контактний телефон у Львові: 724603. Олег Кузан, вулиця Валова, 31.

Середовище УГВР співпрацює з демократичними силами України

Ню Йорк (ПС Середовища УГВР). — 10-го вересня ц.р. Рада Конґресу Національно-Демократичних Сил України (КНДС) запросила Середовище УГВР до співпраці в політичній системі КНДС в характері повноправного асоційованого члена. Про це повідомив голову Середовища УГВР Мирослава Прокопа голова Секретаріяту КНДС Богдан Тернопільський письмом з 27-го вересня ц.р. і голова Президії КНДС Михайло Горинь письмом з 25-го жовтня 1993 року.

Конґрес Національно-Демократичних Сил, центр якого знаходиться в Києві, постав в серпні 1992 року. Згідно з його статутом, він є „громадською організацією — добровільним об'єднанням громадських організацій, політичних партій, основною метою діяльности якого є проведення спільних заходів для розбудови та зміцнення України, утвердження національної незалежности та демократії. Членами КНДС є: Українська Республіканська Партія, Демократична Партія України, Товариство „Просвіта", Українська Християнсько-Демократична Партія, Союз Українського Студентства, Комітет Громадських Організацій „Крим з Україною", Комітет Захисту Українського Православ'я, Всенародний Рух України, Товариство Репресованих і Політв'язнів, Українська Греко-Католицька Спілка ім. Андрея Шептицького, Жіноча Громада України, Українська Асоціяція Захисту Історичного Середовища, Організація Українського Національного Руху (Москва), Організація Солдатських Матерів, Всеукраїнське Лікарське Товариство, Асоціяція Корейців України, Київське Єврейське Товариство ім. Шолом-Алейхема.

Участь Середовища УГВР в політичній системі КНДС випливає з принципового розуміння Середовища УГВР завдань діяспорних політичних організацій у відношенні до України. Середовище УГВР уважає, що після постання незалежної України, українські діяспорні політичні організації повинні співпрацювати з існуючими політичними і громадськими силами в Україні і працювати в рамках їх політичних систем, без того, щоб туди переносити свої власні організаційні структури. Тому конференція Середовища УГВР, яка відбулася в березні цього року, схвалила постанову, в якій, між іншим, сказано, що „ми будемо

(Закінчення на стор. 3)

Білі радикали ПАР відкидають угоду з АНК

Йоганнесбурґ, ПАР. — Як інформує аґентство Ассошієйтед Пресс, білі радикали з південноафриканської організації „Бури" захопили форт у передмісті Преторії на знак протесту проти початку діяльности переходового Виконавчого комітету, до складу якого входять як білі, так і чорні законодавці і громадські діячі.

Перше засідання комітету відбулося у вівторок, 7-го грудня. На думку спостерігачів, близьких до урядових кіл, цим почато нову сторінку історії країни — чорна більшість нарешті дістала законну владу. Тим часом радикали-бури відкидають угоду з Африканським національним конгресом. Зайнятий бурами форт Скенскоп входить у меморіяльний комплекс разом з пам'ятником першим голляндським поселенцям, котрі триста років тому ступили на південноафриканську землю. Бурами в ПАР тепер називають фармерів, однак в останні роки це слово все частіше застосовують до білих громад країни, які виступають проти передання влади біло-чорному урядові, більшість місць в якому дістануть чорні.

Виконавчий комітет буде контролювати політичне і адміністративне життя країни аж до дня парляментарних виборів, призначених на 27-ме квітня наступного року. Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Билл Келлер пише з Південно-Африканської Республіки, що в переддень виборів моральна атмосфера в країні характеризується ненавистю до білого населення. Про це, між іншим, свідчить і суд, що проходить у Кейптавні над трьома вбивцями американської вчительки Емі Біл. Перед будинком суду щодня збирається чорна молодь і скандує: „Один поселенець — одна куля!"

Хоч лідер Африканського національного конгресу Нелсон Мандела у кожному своєму виступі підкреслює, що створення спільного уряду не принесе негайного економічного розквіту в чорні селища, бо це буде залежати від праці і свідомих зусиль самих чорних, активісти радикального Панафриканського союзу стверджують, що чорні відразу мусять дістати такий самий добробут, яким користуються білі.

ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ НЕ МАЮТЬ УСПІХУ

Женева. — Як інформує Аґентство Ассошієйтед Пресс, на переговорах в рамках міжнародні угоди щодо торгівлі і тарифів виникли гострі незгоди. Несподівано з категоричним протестом проти становища З'єднаних Стейтів і Західньої Европи виступила Японія. На думку Токіо, американські і европейські партнери домовилися між собою в питаннях імпорту та експорту, не зраховуючи інтересів Японії, якій не вдається домогтися зменшення імпортних тарифів на електронічне обладнання.

Процесом переговорів ще більше є незадоволені країни, що розвиваються. Вони сподівалися, що Европейський союз розв'язуватиме певні проблеми з кожною країною окремо, однак цього не сталося, бо европейці все ще не можуть порозумітися з американцями з приводу державних субсидій для фармерів. Замість ґаяти час на двосторонні переговори, Спільний ринок вирішив з'ясувати стосунки відразу з 25 найбільшими торговельними країнами світу, на долю яких припадає 90 відсотків товарообігу, а з рештою країн зробити це пізніше.

Отже, якщо ця рунда переговорів, так звана уруґвайська, і закінчиться, як плянувалося, до 15-го грудня, їхні висліди годі буде потрактувати як остаточні, тому слід очікувати продовження торговельних діялоґів у наступному році.

У СВІТІ

УРЯДОВІ ДЕЛЕҐАЦІЇ Чехії і Словенії цими днями в Люблянї підписали документ про заснування зони вільної торгівлі між двома країнами. Режим вільної торгівлі звільнить від мита 83 відсотки обігу промислових товарів. На решту товарів мита будуть зменшені до 50 відсотків, відтак ще вдвічі, а до 1998 року знесені зовсім. Вийнятком залишаться чеські авта. До цієї зони в найближчий час повинна ввійти і Словакія, а згодом, можливо, й Мадярщина та Польща.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ стокгольмської газети „Свенска Даґбладет", шведська військова розвідка виявила, що всі порушення територіяльних вод Швеції чужинецькими підводними човнами були організовані таємною російською службою, яка діє „незалежно від центральної військової системи Росії". Правдоподібно, пише газета, що шведські розвідники „визначили навіть місце, де знаходиться головна російська база".

ТРЕТІЙ РАЗ ПЕРЕРВАНО працю 18-ої сесії Верховної ради Республіки Татарстан, яка вже протягом майже двох місяців безвислідно обговорює питання реформи органів влади в республіці. Не дійшовши до згоди, депутати відкинули всі запропоновані проєкти. І хоч у руслі концепції вирішено, що на зміну Верховній раді прийде Галик Межелес (Народне віче), все ще залишається чинною стаття конституції Татарстану, де говориться, що ради складають політичну основу держави.

В АВСТРІЇ НЕ ПРИПИНЯЮТЬСЯ терористичні акції з допомогою поштових ковертів-бомб. В середу, 8-го грудня, у висліді вибуху в одному з віденських адвокатських бюр тяжко поранено правника. Це вже дев'ятий подібний атентат протягом тижня. Влада є певна, що цей спосіб тероризму застосовують праві екстремісти, оскільки всі жертви у більшій чи менші мірі є причетні до правного захисту втікачів з-за кордону.

ВИСЛІДИ ОПИТУВАННЯ, проведеного німецьким інститутом Емнід, засвідчили, що найкращим кандидатом на нового президента Німеччини є прем'єр-міністер землі Північний Райн-Вестфалія Йоганнес Рау. За нього висловилися 42 відсотки опитаних. На другому місці серед претендентів на президента — голова парляменту Ріта Зюсмут.

У ВИСЛІДІ ЗАГАЛЬНИХ виборів, які відбулися у Венесуелі в неділю, 5-го грудня, президентом країни став 77-річний Рафаель Кальдера. Він уже займав цей пост в 1969-74 роках. У теперішніх виборах Р. Кальдера виступав як незалежний кандидат.

ПОЧИНАЮЧИ ВІД 1-ГО ГРУДНЯ 1994 року, арґентинська влада буде силою виселювати чужинців, котрі нелеґально мешкають у країні. Відповідний законопроєкт міністерство внутрішніх справ подало на розгляд уряду. Тепер в Арґентині зібралося понад 600,000 нелеґалів — тайванців, китайців, корейців, але найбільше — громадян сусідніх країн, Перу і Болівії. Десятки тисяч болівійців і перуанців по 12-14 годин на день працюють на будівництві, сільсько-господарських плянтаціях, в шахтах, дістаючи мізерну платню, а жменька арґентинців багатіє на цій рабській праці.

РОСІЙСЬКІ БАНКІРИ звернулися до президента Боріса Єльцина з листом, в якому вимагають захистити їх від мафії. Приводом до цієї вимоги послужило недавнє вбивство Ніколая Ліхачова, голови Російського сільсько-господарського банку, одного з найбільших серед 1,600 банків країни. Н. Ліхачов став сьомим банкіром, убитим в Росії в цьому році.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН стверджує, що він не надто впевнений в тому, що криза, яка заіснувала з Північною Кореєю з приводу відмови погодитись на перевірку міжнародної комісії ядерних інсталяцій. На спільному полуденку з репортерами у середу, 8-го грудня, Президент звучав більш песимістично, як будь-коли досі. На запит, чи можна буде оминути наростаючу небезпеку з приводу цієї ситуації, він сказав: „Я сподіваюся, що це нам вдасться, одначе я в цьому не переконаний".

АҐЕНЦІЯ ОХОРОНИ довкілля остерегла 600,000 мешканців Вашінґтону та майже 200,000 осіб двох північних передмість Вірджінії, щоб переварювати воду поки її п'ють або вживати таку, що її купується в крамницях герметично запечатаною. Цю пересторогу аґенція дала після того, як при перевірці виявлено надто високий рівень людських і звіринних відпадків у водяному збірнику очищувальної станції Делекарлія, що постачає воду згаданим місцевостям.

НОВООБРАНИЙ ГУБЕРНАТОР стейту Ню Джерзі Крістін Тодд-Вітман заявила, що звернеться до леґіслятури з проханням продовжити на один місяць реченець на представлення її першого стейтового бюджету. Це дасть їй більше часу, щоб найти понад 500 міл. дол., що їх вона мусить заощадити з інших видатків, згідно з її передвиборчою обіцянкою зменшити стейтові податки на 30 відсотків упродовж наступних трьох років.

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН прийняв у Білому Домі вигнаного гаїтянського президента Жана Бертрана Арістіда і прем'єр-міністра цієї держави Робера Мальваля, який недавно зрезиґнував. Б. Клінтон подякував йому за спроби відновити на Гаїті справжню демократію і закликав далі добиватися відновлення переговорів з правлячою в країні військовою хунтою. На пресовій конференції після зустрічі з американським Президентом гаїтянський прем'єр заявив, що покищо його зусилля добитися відновлення переговорів між хунтою і Арістідом не увінчалися успіхом.

ТРИВАЄ ПОЛЕТ АМЕРИКАНСЬКОГО космічного корабля „Ендевор" з залогою з семи осіб на покладі. У понеділок, 6-го грудня, на шосту добу 11-денного полету, астронавти Сторі Масґрейв і Джеффрі Гоффман здійснили третій з п'яти заплянованих виходів у відкритий космос. На цей раз, згідно з програмою полету, головною метою космічної „прогульки" була заміна камери для вивчення плянет, що входить до складу приладів орбітального телескопа „Габбл". На те, щоб зняти стару і встановити нову камеру, астронавти затратили коло 2.5 години, або на 45 хвилин менше, ніж плянувалося. Тепер, можливо, оправдаються надії НАСА, і „Габбл" забезпечить астронавтів чіткими і ясними зображеннями далеких небесних тіл, а вчені дістануть можливість слідити за рухом комет навколо Сонця.

ДОРАДНИКИ ПРЕЗИДЕНТА Билла Клінтона рекомендували йому не спішити з помилуванням громадянина ЗСА Джанатана Джея Полларда, засудженого у 1987 році до довічного ув'язнення за шпигунство на користь Ізраїля. Чинники Білого Дому твердять, що в Департаменті юстиції, Сі-Ай-Ей і Пентаґоні нема ні одного співробітника, який радив би Президентові помилувати Поллардас. Всі без вийнятку організації, так чи інакше зв'язані з проблемами крайової безпеки, всі без вийнятку спеціялісти, що займаються справами крайової безпеки, виступають проти помилування шпигуна. Однак вирішальне слово належить Президентові, і що він вирішить, покищо невідомо. Вважають, що Билл Клінтон повідомить про своє рішення до кінця цього тижня.

ДЕПАРТАМЕНТ ЕНЕРҐЕТИКИ зробив перший крок на шляху розсекречення сотень документів про випробування нуклеарної зброї. У компетенцію Департаменту входили дослідження, виробництво і випробування нуклеарної зброї. Донедавна всі матеріяли на цю тему становили державну або військову таємницю і були засекречені. Перші опубліковані документи, як вважають незалежні коментатори, не будуть сенсаційними, але „наступні можуть такими виявитися", сказав кореспондентові АП Том Колліна, науковий співробітник інституту досліджень проблем національної безпеки. У перших розсекречених документах будуть подані дати випробувань нуклеарної зброї. Досі Уряд твердив, що від 1945 року було проведено 826 таких випробувань. Приватні організації, в тому числі „Ґрінпіс", вважають, що випробувань було не менше 940.

Дівчинка, що хоче чути

Едісон, Н.Дж. — Звичайно для більшости чотирилітніх дітей слухати казок і розповідей та вивчати співанок є звичайним явищем. Одначе для маленької української дівчинки Ірини Грицей будь-які звуки є такими незнаними, як і мова та оточення країни, в якій вона тепер знаходиться. До ЗСА чотирилітня Іра приїхала з мамою тому шість місяців, щоб шукати допомоги. Тепер вона є одною з багатьох клієнтів Департаменту мовної патології та авдіології в Джансонському інституті регабілітації при Медичному центрі ім. Джана Ф. Кеннеді в Едісон, Н.Дж.



Ірина Грицей з мамою

Коли Ірі було всього кілька місяців у неї витворилася висока температура, яка залишила дитину з повною втратою слуху. Її батьки, не находячи потрібної допомоги в Україні, подалися аж у Сибір, але навіть там не найшли потрібної допомоги, бо навіть в Росії лікування і технологія виявилися занадто примітивними, щоб допомогти дитині. Приблизно тоді Грицеї почули про нову експериментальну техніку, що її випробовували у ЗСА, називаючи цю процедуру „перещеплюванням внутрішньої спіралі у вусі". Вибору не було, вирішили рятувати маленьку доню. Залишаючи батька з семилітнім сином, мама з Іриною виїжджають до ЗСА на лікування.

Маленьку Ірину бадали авдіологи у Філядельфії та у Медичному центрі Дж. ФК і поставили однакову діягнозу: з уваги на якість її слухової недостачі, її вік і брак авдіологів в Україні, які могли б забезпечити дитину необхідною опікою, Ірина тим часом не може бути кандидатом на перещеплення.

Все ж таки авдіолог Медичного центру Дж. ФК рекомендував, щоб Ірині вкласти відповідні слухові апарати в обидвох вухах. Це також потребуватиме постійного нагляду, але згідно з баданням, це допоможе їй бодай частинно чути. Одначе і ця процедура не є легкою до здійснення. Найближча фірма потрібних

(Закінчення на стор. 3)

ПРОФ. І. ЛУЧЕЧКО ДОПОВІДАТИМЕ В ДЖЕРЗІ СИТІ

Джерзі Сити, Н.Дж. — Заходом місцевого Українського Народного Дому інформативну доповідь виголосить професор Стейтового коледжу в Джерзі Сиri Іван Лучечко на тему „Українці на Зеленому Клині". Доповідь буде ілюстрована прозірками з цьогорічної поїздки в ці сторони. Доповідь буде в неділю, 19-го грудня, о год. 4-ій по полудні в Українському Народному Домі, 92-96 Фліт вул. Вступ за добровільними датками.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA:(201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J

Передплата на рік $ 40.00 на півроку —$22.00 на 3 місяці—$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси—$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P O Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Історична роля „Просвіти"

Коли 8-го грудня 1868 року заснувалася у Львові „Просвіта", була етнічна маса, яка ще гордо називала себе „русинами". Саме „Просвіта" перетворила цю етнічну масу у свідомий свого „я" народ. Якщо Галичина називала себе гордо „Українським П'ємонтом" — прирівнюючи себе до тієї італійської провінції, яка породила військового лідера Ґарібальді й дипломата Кавура й об'єднала розпорошені італійські державки в одну націю — державу, — то фундаменти під такий український П'ємонт здвигнула „Просвіта".

„Просвіта" стала наче символом істини, що першим ступенем народу, який ступає вгору, є грамота — як людина, що не вміє читати-писати не є членом новітньої громади, так і „неграмотний" народ не може навіть мріяти про будь-яку свободу.

У добі між двома світовими війнами, під володінням Польщі, „Просвіта" і „Рідна Школа" — це були дві культурні фортеці, які зберігали галицьке українство перед його ополяченням. Безглузда політика національної асиміляції — безглузда, бо згори засуджена на невдачу — польський уряд все не зважувався на ліквідацію тих двох наших установ.

Але у 1930 році, коли польський уряд налякався, що проведена підпільною ОУН акція масових підпалів збіжжя — це вступ до загального повстання. — тоді каральні частини польських уланів їздили від села досела і громили читальні „Просвіти". Згодом культурні поляки соромилися цієї „пацифікаційної" злочинної дії, тепер у польській політичній літературі є вже натаврування польських дітей, — які своєю стріляниною на вулицях Львова у перших днях листопада 1918 року спровокували польсько-українську війну. Тоді, в роках 1919—1939 польська політична думка орієнтувалася ще на Росію та у внутрішній політиці була вірна навчанню Романа Дмовського, — це була „ендеція" — народова демократія, популярно називана вшехполяками — відповідник російських чорносотенців.

Четвертий З'їзд „Просвіти" відбувся з великою парадою у Києві. Наддніпрянська Україна потребує „Просвіту", Україна переходить ще процес українізації, на вулицях наддніпрянських міст лунає ще — хоч і не на 100 відсотків — російська мова, українська мова, граматика і правопис засмічені русизмами, поки візьметься за очищування всього того сміття Академія Наук (яка теж ще не зукраїнізувалася), хай цю піонерську роботу веде „Просвіта". Її колискою тереном могутнього розвитку був Львів з Головною канцелярією „Просвіти" в її будинку на розі Ринку і Руської вулиці. У кам'яниці Ринок 10 у партері була книгарня Т-ва ім. Шевченка, на першому поверсі Головна управа „Просвіти", на другому поверсі редакція щоденника „Діло", позаду його велика друкарня. До найвищого розвитку „Просвіта" прийшла за головування Михайла Галущинського, сенатора УНДО до варшавського сойму. У шостому томі гаслової „Енциклопедії Українознавства" є коротка історія „Просвіти". З'їзд „Просвіти" у Києві з участю кількох тисяч осіб, між ними найвидатніших діячів політики й культури, актуалізує цю тему.

Українська діяспора в Америці й Канаді згадує з пошаною „Просвіту", але вже „виросла" з неї. Просвітянство має двояке значення — і ширення просвіти і культурну примітивну стадію. Ми тут, наприклад, дивувалися, чому відвідуючі з Києва співаки і співачки тамтешнього оперного театру — прегарні голоси — співають нам майже завжди здебільшого народні пісні, типу „Ой ходила дівчина беріжком, заганяла качорика батіжком", — а не арії з клясичних опер. Українська діяспора в ЗСА має Наукове Т-ва ім. Шевченка, Вільну Академію Наук, Український Інститут при Гарвардському Університеті, Український Інститут Америки, цілу мережу культурних установ, для неї „Просвіта" із своїми читальнями, книжечками й щорічними календарями, це вже тільки спомин. Але всі ми раді, що Київ так гарно звеличав з'їзд „Просвіти" і відзначив 125-річчя її заснування.

Осип Труш

НОВА МІЛІТАРНА ДОКТРИНА РОСІЇ

Другого листопада 1993 року оприлюднено в Москві нову мілітарну доктрину Росії, якраз один місяць після наказу Єльцина, щоб розторощити опозицію російського парляменту.

Нова мілітарна доктрина складається з п'ятьох важливих компонентів, які можна окреслити в такому порядку: 1) ядерну зброю можна вживати, щоб запобігти будь-яким конфліктам; 2) ніякої передумови, ях зайде потреба вживати ядерну зброю; 3) збройні сили Росії можуть виконувати оборонні і офензивні акції, якщо буде потрібно; 4) ніякого специфічного обмеження відносно числа військового персоналу, і 5) що воєнна технологія і її розвиток буде йти впарі з економічною спроможністю Росії.

Очевидно — це був дар російській армії від Єльцина, а вона рівночасно мала нагоду подиктувати йому свої вимоги, використовуючи свою ролю в ліквідації парляментарної опозиції, яку сам Єльцин без допомоги армії не зумів би подолати. Крім цього армія не погоджувалася з новою доктриною Ґорбачова, де вона частинно втратила свою домінуючу ролю. Це була знаменита нагода привернути собі втрачені привілеї. Водночас провід армії, використовуючи щойно проголошену доктрину ствердив, що однією найбільшою небезпекою в чучасну пору для Росії, це льокальні конфлікти в Азербайджані, Грузії і відосередні самостійницькі течії етнічних груп і народів на території Росії. І тому згідно з принципами нової воєнної доктрини завданням її є не тільки рухи поборювати збройними засобами, але в міру потреби стаціонувати свої війська на цих територіях. Отже, нічого не змінилося в імперських плянах Росії, якщо візьмемо до уваги вищезгаданих п'ять компонентів нової доктрини.

Крім цього, аналізуючи процеси, які проходять в Росії між двома напрямками майбутнього політичного устрою, з однієї сторони комуністичної номенклятури до повернення „статусу кво" і більш поміркованим напрямком, то у випадку проголошення нової доктрини немає суперечностей між обома бльоками. Рівночасно треба ствердити, що цієї різниці не завважуємо, коли йдеться про справи членства в системі НАТО, а особливо включення самостійних держав СНД до НАТО. Між цим оглядом Росія виявила себе об'єднаною в опозиції до будь-яких втручань в орбіту її гегемонії над Сходом Европи. Вона відмовляє Заходові будь-якої співпраці щожодо справ НАТО і є проти того, щоб Україна була була членом НАТО. Мабуть, Росія буде мати у цій площині успіх, бо ані ЗСА, ані Захід немає ясно окресленої позиції і не виявили будь-якої настанови чи плянів цю ситуацію змінити.

І коли повернемо до п'ять головних завдань нової воєнної доктрини Росії, то маємо перед собою картину повернення Росії до первісної імперської політики, що її армія має завдання захистити своєю брутальною силою. Немає у нас сумніву, що теперішні збройні сили Росії не є такими, якими вони були під час совєтського режиму, однак вони переходять ґрунтовну переорганізацію бойово-наступальної структури і гарячково готовляться до офензивних операцій. Ці підставові атрибути підготови дає їм нова воєнна доктрина Росії.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про дітей, що перестають бути дітьми

Кожний з нас, тепер у передсвяточний час, коли захлистуються рекламами всі засоби масової інформації, бачить принаймні декілька разів на день сантиментальні картини дитячих, гарнесеньких, невинних облич і зворушених радісних батьків чи дідів, які обдаровують чемну дітвору різними менше чи більше потрібними дарунками.

Одним словом на всіх картинах — ідилья.

Але як далека, однак, дійсність від цієї ідилї знаємо добре усі. Вистачить лише після такої ідеальної реклями на телевізійній програмі залишитися біля апарату, щоб поглянути на останні новини. А там майже постійно аж кишить від реєстру злочинів, убивств крадежів та ще із підкресленням молодого віку злочинців. Саме вчора повідомлювано в новинках про те, що кожного п'ятого злочину в стейті Ню Джерзі, де міститься редакція нашого часопису, допускаються малолітні.

А останні дні принесли у пресі вістки про те, як семилітній хлопець застрілив свого чотирилітнього брата, як 18-літній приятель стрілив у 15-літню дівчину, що була вже шість місяців вагітна, та стріл вбив плід, про те як два десятилітні хлопці підпалили бездомного.

Розуміється, коли будемо перелічувати далі ці макабричні, але як дуже правдиві історії, то зустрінемося із закидом наших гостей з України, що це саме характеристичні випадки для американського життя, яке стоїть так дуже сильно під впливом фільмів, повних злочинів та такої ж літератури.

Але ні, у відсіч відразу можна подати дальші новини із світової преси про те, як два одинадцятилітні хлопці у Франції забили невинного безпритульного чоловіка, як у Англії двох малолітніх хлопців захопили та вбили без причини молодшого від них хлопчика, як у Німеччині молоді неонацисти знущаються над робітниками-чужинцями. Хочете ще ближчі нам приклади? А що скажете, що наших студентів побили їхні однолітки неофашисти у Львові? А як почуваєтеся, читаючи в пресі з України, що коїться у тамтешніх школах, де одні нападають на одних, щоб відібрати дрібні гроші чи прикраси і це в однаковій мірі дівчата як хлопці?

Саме вчора я попала на ще один приклад того, що діти перестали бути дітьми. У часописі з Києва був репортаж української журналістки про зустріч і розмову з молоденькою київською повією, що розповідала щиро та без сорому про своє „звання" та як заробляє доляри на прожиток, убрання і добру їду. Цікаве було її ствердження, що „батька у неї немає, а мати спершу обурювалася на її професію, а тепер уже нічого не має проти цього..."

От тут і маємо, здається, найкращий доказ, де лежить корінь зла, що сьогоднішні діти на цілому світі заскоро не є вже дітьми.

Це дуже легко впоряд із американською чи світовою опінією цілу вину за це, що діється, спихати на вплив телевізії, фільмів та журналів. І легше проти цього протестувати, як дати дітям те, що їм так бракує: справжнє тепло, любов, опіку і родинний дім, в якому живуть згідно та без непорозумінь і розводів обидвоє батьки дитини.

Цікаве чи хтось подумає про те, дивлячись щоденно на штучні усміхи неіснуючих, штучних дітей, якими годують нас тепер разом із іншими оголошеннями про випродаж товарів перед Різдвом? Чи хтось застановиться, чому такі картини „щасливого дитинства" залишаються тепер лише ще одним засобом реклями, а не дійсністю, як було колись?

О-КА

Іван Кедрин

ЩО ТАКЕ УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ АМЕРИКИ?

Український Інститут Америки на розі 79-ої вулиці і 5-ої авеню, у найближчому сусідстві Метрополітального Музею, є гордістю української громади Ню Йорку й околиці. Але — парадоксально — та громада дуже мало знає про сутній зміст Інституту і дуже мало цікавиться ним. Українські мешканці Ню Йорку й околиці знають, що це палац мультимільйонової вартости за нинішніми цінами таких будинків у такій околиці Ню Йорку, і що це архітектурна пам'ятка цієї метрополії світу, якої не вільно зміняти назовні і що навіть поважні зміни всередині мусять мати апробату міста, — але який духовий зміст того палацу, що він діє, чим займається, якось залишається поза сферою зацікавлення громади.

А шкода. Коли автор цих рядків пішов на загальні збори УІА вже 45-ті від того часу його існування 1948 року, — він з найбільшим зацікавленням і признанням вислухав звіти членів Дирекції, позбавлені всякої патріотичної реторики, прості, ділові, але повні конкретного змісту, який диктує пошану до цієї установи і пошану до цієї Дирекції, яка її очолює.

Голова Дирекції Володимир Баранецький, колишній віцепрезидент Морган-банку, окреслив Інститут, як культурну установу, яка займається різними ділянками української культури, але водночас близько цікавиться подіями в Україні та використовує кожну нагоду, щоб запрошувати найвидатніших діячів України до виступу на терені Інституту. Відвідувачі Інституту, який інколи влаштовує свої імпрези у реперезентаційних готелях Ню Йорку, як ось відзначування його 45-річчя, — дали нагоду стрічатися з такими видатними постатями сучасної України, як Вячеслав Чорновіл, Леонід Кравчук, Анатолій Зленко, Роман Попадюк, Дзюба, Горинь, Яворівський, Юхновський, Павличко, ген. Мулява й інші. Звіт В. Баранецького охоплював і фінанси Інституту і його труднощі і його проблеми. Річний бюджет обертається в заокругленій сумі 180,000 дол. і він збалянсований.

Будинок гарний і вартісний, але старий і вимагає щораз різних направ, себто — щораз нових видатків. Він не отримує ніяких підмог ззовні, — всі його фонди складаються із членських внесків плюс дрібні впливи із вступу на імпрези. Ці імпрези різні — цикл концертів, які здобули першорядні рецензії на сторінках великої американської преси, — виставки образів і скульптур, зустрічі з громадою, пресові конференції, але й має власний Дослідний Документаційний Центр що його директор Олена Несіна звітувала про предікаві документи, що їх віднайшла в Бібліотеці Колюмбійського університету. Звітували також інж. Андрій Пащук про музичні програми, інж. Мирон Гнатенко за фінанси, Володимир Лисняк про будинок і д-р Тарас Шеґедин від Верифікаційної Комісії. Інж. Марія Гончаренко відчитала обширний протокол з попередніх зборів.

Найбільша турбота Дирекції Інституту, що його повними членами, себто такими, які сплатили свій членський внесок, є тільки 350 осіб, на всіх зголошених 450 осіб охочих стати членами Інституту. Нам відомо, що існує чимало українських громадян метрополітального Ню Йорку, які не є байдужними проблемі рідної культури і які гордяться існуванням Українського Інституту Америки та які чомусь-то не зголосили своєї готовости збільшити собою скромне число членства цієї установи. З жалем говоримо про це на загальних зборах, як один із дивних і прикрих проявів не-то апатії, не-то байдужности чи незнання нашого громадського активу в Америці. Існують жертвенні одиниці. Існують такі, які роблять записи на українські установи, щоб підтримати їх існування і діяльність. Українська діяспора, зокрема в Америці, не може ліквідувати себе тому, що настала українська держава. Кожний великий народ у світі зберігає свої гурти, які мають місію ширити добре ім'я даного народу на чужій землі — і робити це найкраще активним сприянням культурі.

Сергій Миронюк

Я сиджу на березі струмка,
струмка твого голосу,
закинувши невід шукань, —
ловлю рибки твоїх слів.

А вони такі надзвичайні:
все золоті та срібні,
та ще й перламутрові,
що хочеться зняти Чашу
із зоряної полиці неба
і начерпати озерце твого голосу
під своє віконце,
щоб у час,
коли на блакитну ниву
вийде золотоволосий Ярило,
пірнути з головою у росяне плесо
і розчинитися для рибок
напоєм безсмертя.

Стефанія Бернадин

ПАМ'ЯТІ О. СТЕПАНІВ

II

Одначе для себе 21-річна Олена розв'язала цю проблему в серпні 1914 року. Невгнута до заборони батька й невмолима до сліз матері — враз з братом Ананієм поїхала до Львова, де формувались Січові Стрільці й творилась Бойова Управа, яка, одначе, не приділяла особливої уваги переорганізованій і доповненій жіночій чоті і Олена сама в роздобутому однострої і стрілецькій шапці зробила світлину у фотографа, який зауваживши, що це дівчина доніс поліції. І та затримала Олену до вияснення справи. На домагання Олени вислати її на фронт, Бойова Управа через сотника Галущинського відмовила, та на вперті поновні її домагання вислала її 2-го вересня 1914 року з останнім відділом УСС під командою д-ра Старосольського. Великою сенсацією Відня в січні 1915 року була поява вояка-дівчини, яка, шукаючи редакції „Українішес Кореспонденц Блятт" для розшуку втікачів з Галичини, звернула увагу віденських часописів, які в довгих статтях п. з „Українка-герой" відкрила читачам особу дивного кадета. „Ноєс Вінер Таґблятт" в 13-му числі, з 13 січня подав докладно історію життя Степанівни, що з любови до батьківщини, перемінила тисячі труднощів, сповняє чинну службу серед Українських Січових Стрільців і за велику відвагу в битвах дістала відзначення. На кінці співробітник „Ноєс Вінер Таґблятт", подав дуже вичерпне інтерв'ю з О. Степанів. Розповідь приносить докладну історію її життя серед вояків, де вона однаково була трактована без полегші і вирізнення, бо так вона і бажала.

Дальше перебування на полі бою принесло нові відзначення і мало хто знає, що в переможному боюна Маківці в Карпатах 1915 року, вона виказала велике геройство, за що надано її ступінь хорунжого. Та незабаром прийшла кривава битва під Болеховом, про яку написала Наталя Кобринська в „Тихому кутикові". Про ці події дуже коротко згадує Гандзя Дмитерко-Ратич, стверджуючи, що Олена враз з великою групою опинилась у московському полоні („Свобода" ч. 145— 1963 р.). Два роки полону, переважно в Ташкенті (середня Азія), виповнила праця між земляками. В квітні 1917 року, під час обміну полоненими Олену звільнено. Повернувшись знову до Українських Січових Стрільців, була членкою Головної Військової Управи і підготовляла Листопадовий Переворот, брала участь у боях за Львів і під Львовом як чотар УГА. В Кам'янці Подільському була референткою преси в міністерстві закордонних справ уряду президента д-ра С. Петрушевича та студіювала в університеті. Коли настав час евакуації, вона виїхала з урядом до Відня. Тут постановила закінчити розпочаті студії. На прикінці 1919 року завершила студії докторською працею „Розподіл і розвиток суспільства в старій Русі до половини 13-го сторіччя". Як доктор філософії (історія і географія) одружилася з адвокатом д-ром Романом Дашкевичем, одним із ініціяторів і організаторів українського війська XX сторіччя.

Пишучи про Олену Степанів, не можна розцінювати її лиш як військовика, чим вона найбільше звернула на свою особу. Без сумніву — це найбільш атрактивний-романтичний час її життя. Її велика відвага, рішучість заміняти вигідне, родинне тепло, дорогих батьків і гурт найближчих за сіру вояцьку шинелю, тверде ложе, кріс і дні, повні тривоги і непевности. Постать Олени слід розглядати, як людину великого серця, глибокої релігійности і справедливости, хоча доля для неї не була ласкавою і не винагородила її ні в чому за ці цінні її прикмети. Уроджений педагог, тонкий психолог душі молоді, яку вчила історії і географії в гімназії СС. Василіянок і яка її любила і цінила, очарована її минулим, овіяним авреолею слави. Великий патріотизм, який ціхував кожний почин Олени, вона вміла передати його майже на кожній лекції своїм ученицям, вказуючи на світлі моменти історії, долучуючи приклади геройства. Защіплювала любов до своєї мови, культури, традиції і вчила бути гордими на приналежність до батьківщини та її високих культурних надбань. Без сумніву вона була гострою, вимагаючою та такою вона була і до себе. Вона хотіла бачити в кожній з нас — у майбутньому наскрізь повновартісну та ідейну під кожним оглядом одиницю. Її виклади, відношення до учениць, її індивідуальність записались незатертими споминами в серцях її учениць, що обожали свою вчительку. Одначе польська окупаційна влада заборонила її учителювати і наша кооперативна централя Ревізійний Союз Українських Кооператив прийняв її до праці в організаційному відділі, де вона проявила велику ініціятиву й активність, закладаючи кооперативи „Здоров'я", що несли медичну допомогу незаможнім.

Під час еміґрації не залишила краю. Викладала спершу у Львівському та Київському університетах, доки московські окупанти не заслали її на довгі роки важкої праці в Мордовію, звідкіля повернулась з підірваним смертельною недугою здоров'ям. Єдиний її син, Ярослав, опікувався нею аж до смерти. Скромний похорон був у Львові. Піснею „Видиш, брате мій" прощав Львів велику дочку України.

Покійна залишила низку наукових праць, статтей і споминів: „Жінка в давній Україні" — Львів, 1913 року, „Напередодні великих подій" — Львів, 1930 року, „Людина і земля" — огляд переписів на західньоукраїнських землях" — Львів, 1938 року, „Кооператива здоровля" — Львів, 1937 року, „Сучасний Львів" — монографія, Львів, 1943 року і Ню Йорк, 1956 року, „Трудові резерви Львівщини" — Львів, 1948 року, „Мої спомини зі шкільних літ" — Журнал „Рідна Школа"— Львів, 1933 року, „Жінка-вояк", журнал „Назустріч ч. 12, Львів, 1934 року, „Воєнні усмішки" — календар „Червоної Калини" з 1934 року, Львів", „Софія Галечко" — календар „За Народ" з 1944 року, Львів 1943 року.

Такі постаті як Олена Степанів, не вмирають. Її ідея, чин і приклад буде зразком майбутнім поколінням і запалюватиме нові кадри до бою за велику ідею, якій вона ціле життя служила.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ПОСТІЙНИЙ заробіток, фірма Зіракс у середу, 8-го грудня, заявила, що впродовж наступних трьох років звільнить з праці понад 10,000 працівників, щоб в той спосіб заощадженими грішми покращити свою продуктивність. Зіракс є одною із великих фірм, що долучилися до багатьох інших, як Набіско, Ай-Бі-Ем, Дженерал Моторс і багатьох інших, які впродовж минулих кількох місяців заплянували звільнити з праці приблизно п'ять відсотків своїх працівників. Одначе на відміну від згаданих фірм, які роблять це з уваги на великі фінансові втрати, Зіракс робить це в ім'я ще більшого заробітку.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Билла Клінтона пропонує нові правила для банків і фінансових інституцій країни, які не дозволятимуть на дискримінацію їхньої позичкової політики відносно меншин і осіб з низькими і середніми заробітками. Запропоновані зміни мали б увійти в життя у 1995 році та на думку офіційних чинників цієї Адміністрації уможливлять вище згаданим громадам доступ до високих кредитів, а з тим до зросту інвестицій та комерційного розвитку в їхніх громадах.

З УВАГИ НА ЧИМРАЗ більші нарікання зі сторони всієї громадськости про кровопролиття та вульгарні сцени багатьох статевих спілкувань у відеограх, виробництво тих ігор, щоб запобігти розглядові цієї справи Урядом, вирішили негайно створити окрему комісію для оцінки тих ігор. Найбільшим ентузіястом цього діла є Сега Ентерпрайзес, друге з черги найбільше виробництво відеоігор у ЗСА та великі продавці цих ігор, як Сірс і Тойс ар ас.

КОРПОРАЦІЯ НІССАН однією з перших серед великих компаній Японії розпочала здійснення програми конверсії оборонної промисловости. Корпорація вирішила зовсім припинити виробництво військової техніки, а на базі збройних технологій виготовляти електричні приладдя для цивільного призначення.

В Україні відбудеться з'їзд Товариства „Холмщина"

Великий голод 1932—33 років, на жаль, не був єдиною трагедією українського народу. В цьому році минає 55 річниця винищення населення Холмщини і культури Холмщини.

Сьогодні холмщаки, розкидані по різних кінцях України, зуміли зорганізуватись в товариство „Холмщина", налагодити контакти з своїми земляками в інших країнах і дружнім спілкуванням, вивченням і популяризацією своєї унікальної культури продовжують народні холмські традиції, протягують нитку пам'яті з прадавніх часів до наших днів.

Від 15-го до 20-го липня 1994 року у Львові відбудеться з'їзд патріотів Холмської землі. Управа товариства „Холмщина" запрошує взяти в ньому участь і тих, хто народився або ж жив на цій землі і тих, хто пам'ятає про походження з Холмщини своїх предків.

З пропозиціями моральної, організаційної та фінансової допомоги для організації з'їзду слід звертатися на адресу: Львів, пл. Ринок 17, Львів, 290057, вул. Сімовича 8 кв. 1; телефони для контрактів у Львові — 34-09-68, у ЗСА (312) 588-8341. Під час з'їзду плянується поїздка на Холмщину, тому так важливо заздалегідь знати кількість учасників, а також мати тези виступів для видрукування в бюлетні.

Аля Волошинська-Олександрова
член Ради Т-ва „Холмщина"

Дівчинка...

(Закінчення зі стор. 1)

апаратів для здійснювання потрібної перевірки у відношенні до України знаходиться в Москві — це таки далеко для кожночасної перевірки. Думаючи про ЗСА — мати Ірини не знала англійської мови, — одначе найшлася добра людина в особі Романа Васічка, який, довідавшись про турботи мами з дитиною, запропонував свої послуги перекладача.

Не зважаючи на всі перешкоди, Анна Екерт, асистент директора авдіології та мовної патології в Дж. ФК, вирішила допомогти, а її достатнє розуміння української мови бодай частинно улегшило напруження мами і дитини.

А. Екерт з великою терпеливістю та з відданою самопосвятою почала братися за діло. Найперше, як твердить, сама вона хотіла нав'язати близький контакт з Іриною та її мамою, щоб здобути їхнє довір'я. Бо як заявляє А. Екерт, „я старалася зрозуміти переляк малої, яка знайшовшись в чужій країні вже й так багато перейшла різних бадань, не розуміючи чому. Я хотіла здобути довір'я маленької та переконати її, що кривди їй ніхто не заподіє. Крім того, я конечно хотіла довідатися, чого саме сподієтьcя мама малої Ірини від цього лікування та що її турбує".

З небуденною терпеливістю А. Екерт таки нав'язала потрібні стосунки, а щойно тоді забралася до припасування слухових апаратів у вушках дитини з точними поясненнми, як з ними поводитися обидвом Ірині та її мамі. Вони вивчили, як орудувати цими апаратами, як міняти батерії та як їх заправляти у вуха. А. Екерт хотіла щоб мати Ірини зрозуміла, що все треба робити послідовно, щоб не приголомшити малої раптовими змінами.

Коли прийшов день вкладання апаратів, то відразу на личку малої Іри можна було побачити, що вона чує і те, що чує не лякає її, твердить А. Екерт. „Пам'ятаю, що коли маленька Іра почула перші звуки, вона відразу підійшла до мене та сильно мене обняла. Це було зворушливо, захоплююче".

Діло в тому, що хоча Іринка отримала слухові апарати, їй конечно потрібна дальша послідовна перевірка та зміна апаратури, бо дитина росте і розвивається. Їй потрібно вписатися до спеціяльної школи, щоб навчитися говорити та вживати мову німих. Все це вимагає часу і саме це стає найбільшим клопотом. У Грицеїв майже немає грошей на харчування та помешкання, а їхі візи є тільки тимчасовими. Про поворот в Україну важко думати, бо страх втрати здобутих успіхів малої Іринки є найбільшою препоною. Мати звернулася за порадою до адвоката і внесла прохання до Уряду ЗСА на продовження візи, як також про дозвіл на працю, щоб удержати себе і дитину тут на лікуванні.

А. Екерт твердить, що послідовне дальше перевірювання є дуже важливим у випадку Ірини. „Не можна тільки забезпечити дитину слуховим апаратом і відіслати назад".

У майбутньому житті Ірини велику ролю відігравативе авдіолог, бо апаратуру треба міняти щотри місяці. Треба постійно перевіряти чи ця апаратура допомагає. На думку А. Екерт, Іринка є бистрою дівчинкою, але перед не ще багато праці.

Родина Грицеїв останніми днями поповнилася приїздом батька та семирічного сина. Заходить нова проблема, родина з двома малими дітьми без жодних матеріяльних засобів мусить якось перебути цю ситуацію. Вони звертаються з проханням до української громади допомогти їм влаштуватися з дітьми.

Потрібна будь-яка праця, по можливості з мешканням на чотири особи. Батько за фахом електрик, але візьме будь-яку працю, щоби забезпечити прожиток своєї родини. Можливо дізветься хтось, що зможе взяти їх до себе жити за мінімальну винагороду, або хтось потребує помочі або щоденної опіки, то родина Грицеїв буде дуже вдячна.

Якщо найдуться люди доброї волі, які хотіли б допомогти родині Грицеїв, телефонувати треба до Фундації медичного центру Дж. ФК (908) 632-1540, а в справі допомогти з помешканням чи працею, прямо до них на число телефону (201) 371-9226.

Середовище...

(Закінчення зі стор. 1)

продовжувати нашу допомогову працю в діяспорі в пов'язанні з демократичними силами сучасної України, зокрема з Конгресом Національно-Демократичних Сил, в напрямі програмової й евентуальної організаційної інтеграції, щоб таким чином посилювати процес державотворення і закріплення демократичних структур української держави".

Згідно з цією ухвалою, Президія Середовища УГВР повідомила Президію КНДС про свою готовість вступити в КНДС в характері асоційованого члена і у відповідь отримала від Секретаріяту і від голови Президії КНДС згадане вище запрошення. Завершуючі устійнення в цій справі були з'ясовані на спільних нарадах в Києві у вересні ц.р., на яких Президію Середовища УГВР репрезентували Анатоль Камінський і Євген Стахів, а Президію КНДС Михайло Горинь, Богдан Тернопільський і Дмитро Павличко.

Відзначення ювілеїв „Свободи" і УНСоюзу в Монтреалі

Управа Монтреальської Округи УНСоюзу, з його головною радною Теклею Мороз на чолі, відзначила 100-річчя „Свободи" і недалеке 100-річчя Українського Народного Союзу в суботу 19 вересня 1993 р. в залі Українського Національного Об'єднання в Монтреалі ювілейним концертом.

Ведучою концерту, що почався під звуки виконаного на фортепіяні державного гимну „О, Канадо!", була молода піяністка, співачка, педагог і майстриня живого слова, яка недавно прибула з України, Світлана Ващишин.

Свято відкрила голова Монтреальської Округи Т. Мороз. Вітаючи його учасників, вона зокрема привітала головного доповідача, заступника головного предсідника УНСоюзу д-ра Нестора Олесницького. Вона згадала визначних діячів УНСоюзу в Канаді — Богдана Зорича, сенатора Павла Юзика, мґра Івана Гевриka, монтреальців Миколу Граба й Осипа Дячишина та всіх його членів, які відійшли у вічність. Їхню пам'ять присутні вшанували однохвилинною мовчанкою. Представивши публіці ведучу, Т. Мороз згадала, що С. Ващишин навчалася у Львівському Музичному Педагогічному Училищі й на факультеті музики Дрогобицького Педагогічного Інституту, а тепер студентка Французького Монтреальського університету.



Хлопці з ансамблю „Світанок".



Дитяча група „Любисток".

Мистецьку програму концерту розпочали гості з Оттави — танцювальний ансамбль „Світанок" під керівництвом заслуженого артиста України Петра Неборського та директорів Юрія Остапика й Катерини та Марії Шепертицьких. Вони виконали два танці — „Привіт" і дівочий „Горлицю", а потім виступили ще раз у другій частині концерту з трьома танцями — „Тополею" за мотивами Шевченкової поеми, танцем із шаблями чоловічої групи ансамблю й „Гопаком". Публіка, яка тепер часто має нагоду бачити виступи різних танцювальних ансамблів, виступом „Світанку" була захоплена.

Заповідаючи виступ молодої монтреальської піяністки Оксани Стельмащук, С. Ващишин згадала колишніх українських імігрантів, які важко в Канаді працювали, але одночасно дбали тут про розвиток рідної культури. Їхні діти тепер є професорами, адвокатами, лікарями й музикантами, а одна з них — це О. Стельмащук, що здобула освіту в Монтреальському університеті. На концерті вона виконала два твори композитора Левка Ревуцького — „Пісню" й „Козачок".



Дівоча група ансамблю „Світанок"



Співає С. Ващишин під акомпаньямент О. Стельмащук.

Світлана Ващишин не тільки вела концерт, але й сама на ньому виступала. Вона прочитала віршовану гумореску про пригоду малого хлопчика з верблюдом у зоопарку і своїм дзвінким сопрано виконала дві пісні: „Україно, моя Україно!" і „Заграй ми, цигане старий!" (акомпаньювала їй на фортепіяні О. Стельмащук). Крім того, вона зорганізувала маленький, бо в ньому покищо тільки троє дітей, дитячий музично-танцювальний гурток, якому дала назву „Любисток", і підготовила їхній виступ на концерті. Діти — Петрусь Ващишин, Оленка Курган і Оксана Федько гарно, як на свій вік, деклямували, співали й танцювали. Розпочав їхній виступ Петрусь віршиком про Український Нродний Союз, „якому вже сто років" (насправді йому мине сто років в лютому 1994 року). Публіка нагороджувала маленьких виконавців бурхливими оплесками, бо як не радіти, коли наші малята закликають любити Україну й говорити своєю рідною мовою? „Добрі діти, гарні діти. Нам таких і треба!" — сказала про них Світлана, яка їм акомпаньювала на фортепіяні.

Центральною частиною вечора була промова д-р Нестора Олесницького на тему сторіччя „Свободи". Зацитувавши уривок із заклику до „Братів русинів", який був поміщений у першому числі цієї газети в 1893 році, промовець підкреслив заслуги о. Григорія Грушки як першого редактора „Свободи" й одного із засновників Українського (тоді ще „Руського") Народного Союзу. Багато уваги він у своїй промові присвятив великій ролі, що її відіграла в минулому і сьогодні, разом із (англомовним тижневиком далі відіграє, ця наша найстарша газета.

Публіка вислухала промову з увагою та вдоволенням, про що найкраще свідчили її щирі довготривалі оплески.

В імені українців Монтреалю й його околиць промовляв голова монтреальського Відділу Конґресу Українців Канади Ярослав Кульба. В своєму слові він дав високу оцінку „Свободі" й Українському Народному Союзові, які „в короткому часі змінили спосіб життя українців Америки й Канади". „Вони поставили перед собою мету" — сказав промовець — „і дали нам дороговказ, як цю мету чесно й взірцево досягнути для загального добра. За це їм честь і слава! Обов'язком Конґресу Українців Канади Монтреалю й околиць в цей величавий історичний день висловити їм признання за їхню взірцево виконану працю впродовж останніх 100 літ". Побажавши обом „близнюкам", тобто „Свободі" й УНСоюзові, успіхів, доброго здоров'я їхнім урядовцям і збільшення тиражу їхніх газет, Я. Кульба закінчив свою мову такими словами: „Привіт вам наш і низький поклін! Щасти вам, Боже, на многі літа!"

Закриваючи свято, Т. Мороз висловила сердечну подяку всім тим, що чимнебудь допомогли в улаштуванні ювілейного концерту, — членам Управи Монтреальської Округи, виконавцям його програми, і зокрема дітям, які „вселили нам надію, що ми зуміємо передати любов до свого рідного нашим нащадкам".

Учасники свята закінчили його співом національного, а тепер уже й державного, гимну України під звуки фортепіяну.

З нагоди концерту була влаштована в залі, де він відбувався, невелика виставка зразків преси УНСоюзу й шістьох плякет, якими він досі нагородив свою Монтреальську Округу за її працю. Виставку зорганізував колекціонер українських пам'яток Зенон Гаврилюк.

Після концерту була вечеря, яку приготовила для тих, що виступали на концерті, і для його організаторів, член Управи Монтреальської Округи Віра Баніт з допомогою недавно прибулої з України Галини Джули.

Адольф Гладилович

ЗА ДЕВ'ЯТЬ МІСЯЦІВ цього року спеціяльна урядова служба Гонг-Конгу зареєструвала 14,200 наркоманів — це на 14.3 відсотка більше, ніж за такий самий період минулого року. Газети пишуть, що Гонг-Конг став переходовим „хребтом", через який наркотики з Ляосу і Таїлянду йдуть у Японію і Европу.

Українська громада Лонґ Айленду відзначила 60-ту річницю Великого голоду

За час існування зорганізованого громадського життя в країнах західнього світу українська громада витворила певну форму праці, яка допомагала їй зберегти себе дотепер, зберегти своє чітко визначене релігійне і національне обличчя.

Через громадську працю поширюється знання, культивується національну і політичну свідомість, жертвенність і патріотизм та поширюється інформації на Україну між неукраїнцями в країнах нашого поселення. Без цієї праці не буде національно свідомої громади, а тільки така схоче і зможе в якійсь мірі допомогти Україні. Праця та, між іншими речами, включає відзначення важливих в історії України річниць — часами радісних, але не раз і трагічних.

Не має, мабуть, більш трагічної сторінки в нашій історії як „голодова облога України", під час якої вимордено голодом до 10 міл. людей.

Завдяки ініціятиві і зусиллям молодого громадського діяча, редактора „Національної Трибуни" і викладача журналістики в Гофстра університеті Ігоря Длябоги та голови 42-го Відділу ООЧСУ мгр Катерини Мицьо, відзначування 60-ої річниці голоду в Україні на Лонґ Айленді вийшло поза межі української громади. Програму виготовив Гофстра університет у співпраці з українськими організаціями на Лонґ Айленді, а саме: Культурний центр та факультет масової інформації, зі сторони Університету — та УККА — Відділ повітів Нессо і Саффок, 42-й Відділ ООЧСУ та Український Католицький Центр св. Володимира — з української сторони.

Відзначування відбулись у п'ятницю, 1-го жовтня. В залі Культурного центру Гофстра університету, де біля Американського прапора перший раз стояв також український прапор, а на столах і стінах були виставлено архівні документи колекції Василя Харука, відбувся науковий симпозіюм, під час якого виступали з доповідями: постійний представник України до ООН Віктор Батюк, мгр Володимир Микула, мгр Ігор Длябога та д-р Юрій Солтис — модератор.

Симпозіюм відкрив ректор університету д-р Джеймс Шуарт. Вітаючи присутніх, він підкреслив факт, що про цей злочин супроти українського народу світ дуже мало знає, тому є потреба ширити про це інформації. Він подякував українським організаціям за допомогу у влаштуваню симпозіюму, а відтак попросив до слова директора програми Гофстра університету — Ігоря Длябогу, який з черги зложив щиру подяку для д-ра Джеймса Шуарта, д-ра Алексея Угринського та проф. Петра Гаратоніка за те, що вони уможливили зорганізування в Університеті симпозіюму на тему Великого голоду в Україні, а відтак він представив модератора д-ра Юрія Солтиса.

Виголошені доповіді були добре збалянсовані і взаємно себе доповнювали, кожний з доповідачів наголошував інший аспект цієї трагедії. Д-р Юрій Солтис у своєму вступному слові звернув більшу увагу на факт промовчування голодомору в країнах вільного світу з боку засобів масової інформації, не тільки тоді, коли це діялось, але навіть і тепер. Він навів багато прикладів, коли телевізійні канали відмовляються висвітлити фільм про голод — „Жнива розпачу".

Постійним представником України до ООН Віктор Батюк підкреслив максимальне засекречення інформацій про штучно створений совєтським урядом голод з наміром знищення населення, про поширений канібалізм, про число жертв. Він також говорив про численну кількість людей, яких вигнано з рідних хатів. Багато із них померло в дорозі, а інших розкинули по широких просторах Сибіру. До тих належали і його діди, а він вже є представником того покоління, яке народилося в Сибіру, виростало і жило далеко від України.

Мґр Володимир Мікула, описуючи голод не тільки 1932—33-их, але і 1921—22-их років, звернув більшу увагу на політичний аспект цього явища. Штучний голод мав чітко визначену мету — знищити селянство як клясу, а тим самим зломити хребет непокірному українському народові, щоб він ніколи вже не піднявся до боротьби за волю.

Мґр Ігор Длябога говорив про висліди праці спеціяльної Комісії, яку в 1984 році покликав до життя Конґрес Америки, з наміром об'єктивного дослідження голоду в Україні в 1932—1933 роках. В 1988 році Комісія оприлюднила вислід своєї праці і ствердила, що голод був штучно створений, що це був геноцид супроти українського народу.

Після доповідей висвітлено фільм про голод — „Жнива розпачу", а відтак запитання і відповіді та і коротка дискусія.

Друга частина програми — Поминальний Обід під наглядом Наталки Щуровської, відбулася у вечірних годинах в приміщенні Українського Католицького Центру Св. Володимира в Юніондейл.

При головнім вході до будинку піднесено прапори, український до половини — на знак жалоби. Мистець Ігор Кучмак удекорував сцену величезним написом: „60 років — В пам'ять 7 мілінів жертв Голоду в Україні, 1932—33".

Заля приміщення заповнилась ще перед назначеною годиною. За президіяльним столом зайняли місце священики обох віровизнань, представники Гофстра університету, американської Адміністрації, українських центральних установ, всі учасники симпозіюму, голови місцевого Відділу УККА та 42-го Відділу ООЧСУ. Програму розпочато американським і українським гимнами, які при співучасти присутних відспівали Йосиф Хома і Ігор Кучмак. Благословлення поминальної трапези та молитву за упокій душ — жертв голоду проказав парох української автокефальної православної церкви Св. Михаїла протопресвітер о. С. К. -Пастухів, а всі присутні відспівали „Вічную Пам'ять".

Відповідне до нагоди відкриття українською мовою зробила голова ООЧСУ Катерина Мицьо, англійською мовою — голова УККА Тарас Пищимуха, вони також вели програмою вечора.

Від Гофстра університету говорив проф. Петро Гаратонік, від американської Адміністрації — староста повіту Нассав — Томас Ґулота і головний прокуратор Денис Дилон, від Крайового Комітету відзначення 60-річчя Великого голоду — д-р Петро Матіяшек. Було також багато письмових привітів, але з уваги на час відчитано тільки від сенаторів — А. Д'Амато і П. Монягена.

Всі привіти, як усні так і письмові, були дуже змістовні, засуджували геноцид, який супроти українського народу перевів московсько - комуністичний уряд, і висловлювали надію, що подібного злочину ніколи більше не повториться.

В короткій мистецькій частині програми Уляна Склярук рецитувала вірш Миколи Руденка „Моєму Народові", Лаврентя Туркевич при акомпаніяменті бандури заспівала кілька пісень.

На закінчення під проводом пароха української католицької церкви Св. Володимира о. Івана Кащака присутні проспівали „Отче Наш".

Суботній день, 2-го жовтня, Школа Українознавства також присвятила в темі Великого голоду в Україні.

В неділю, 3-го жовтня, парох церкви Св. Михаїла протопресвітер о. С. К. - Пастухів та парох церкви Св. Володимира о. Іван Кащак при численній співучасті вірних обох церков відслужили соборну Панахиду, яку попередила проповідь о. С. К.-Пастухова. Після Панахиди господарі парафії Св. Михаїла гостили присутніх перекускою, а відтак висвітлено фільм „Жнива розпачу" — українською мовою. Переведено також збірку на видання в Україні книги про голод.

На закінчення цих жалібних відзначень, група учасників з о. Іваном Кащаком подалась до Айзенгавер Парку, і під пам'ятником Жертвам Голоду, який українська громада поставила з нагоди відзначення 50-ої річниці, відмовлено молитву та зложено вінок, подарований дітьми місцевої Школи Українознавства.

Катерина Мицьо

У СВІТІ

У ВІВТОРОК, 7-ГО ГРУДНЯ, індійська поліція заарештувала одного з найбільш відомих політичних діячів країни, лідера Національно-патріотичної партії Джаната Ляля Крішну Адвані. Рік тому його заклики спричинили зруйнування святині мусулман — мачеті Бабура в місті Айодх'я. Індуси збиралися збудувати на її місці храм бога Рами, який стояв тут ще до часів завоювання країни Великими Моголами. Зруйнування мечеті привело до таких жорстоких міжрелігійних сутичок, яких історія цієї країни ще не знала. У їх висліді загинуло понад 2,000 осіб. Тільки після того, як націоналістичні партії програли у недавніх виборах, уряд Нарасімга Рао зважився арештувати популярного в народі лідера.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Пакістану Беназір Бгутто вибрана головою Пакістанської народної партії. В резолюції, одноголосно схваленій на засіданні центрального виконавчого комітету партії, підкреслюється, що з метою здійснення передвиборчих обіцянок є доцільним зосередити керівництво партії в одних руках.

ЦИМИ ДНЯМИ Верховний суд Бразилії підтвердив рішення парляменту, згідно з яким колишнього президента країни Фернанда Кольора позбавлено всіх політичних прав до 2001 року. Однак невдовзі до Верховного суду буде вибрано трьох нових членів і тоді доля нещасливого президента знову стане предметом обговорення. Якщо врешті суд скасує рішення парляменту і якщо буде доведено непричетність Ф. Кольора до фінансових махінацій його колишніх помічників, то він зможе взяти участь у загальних виборах до національного конґресу в жовтні наступного року.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Срі Лянки Раніл Вікромасінґа відкинув можливість проведення мирного діялогу з екстремістським угрупуванням „Тигри визволення Таміль Іляму". Виступаючи у цейлонському місті Моротуна, на півдні півострова, керівник уряду заявив, що всі спороби дійти до згоди з тамільськими сепаратистами за столом переговорів ні до чого не привели і тому влада не має іншого способу, як тільки силою зброї розв'язати конфлікт з „тиграми", котрі домагаються створення на півдні Срі Лянки „держави тамілів".

ПЕРЕД БУДИНКОМ тайванського парляменту відбулася жорстока сутичка між поліцією і студентами, які хотіли прорватися через поліційні кордони в залю, де засідали депутати, і там запротестувати проти відновлення військового вишколу у вищих школах країни. Цей вишкіл на Тайвані існував понад 40 років, відтак його скасували разом з військовим станом у 1987 році.